

सप्तन् पु० लि० । सप्त-तन्निगु । (सात) । संख्यान्ति २२७-
ख्यायां महाभाष्यम् । [४० दृश्यम् ।

सप्तनाडीचक्र न० दृष्टिज्ञानार्थं चक्रभेदे चक्रयन्त्रे २८२१

सप्तनामा स्त्री सप्त नामानि यस्याः डाप् । आदित्यभक्त्यायाम्
राजनि० । [राजनि० । २ सप्तच्छदहले च ।

सप्तपत्त पु० सप्त सप्त पत्राणि प्रतिपत्तं यस्य । [सुहरहले

सप्तपदी स्त्री सप्तानां पदानां समाहारः ङीप् । विवाह-

काले मण्डलिकासु गन्तव्येषु सप्तसु पदेषु । तत्पकारो

अश्वेशभट्टाक्तो यथा "ततो जायता प्रागुदीची गत्वा वधूं

सप्तभिर्भन्तैः सप्तसु मण्डलिकासु सप्त पदानि गयेत् ।

बभूव दक्षिणपादं नीत्वा पश्चात् वामपादं मण्डलिकां

गयेत् । जायता च वधूं स्मृत्वा धामेन पादेन दक्षिणं

पादमाक्रमयेति" इत्यादि । अष्टौ कर्मणो विवाहनिष्ठा-

करत्वसक्तं भवता "पाणिपङ्कणिकामन्त्रा नियतं दार-

कल्पणम् । तेषां निष्ठा तु विधेया विद्वद्भिः सप्तमे पदे" ।

सप्तपर्ण पु० सप्त सप्त पर्णान्यस्य प्रतिपर्णम् । (कातिम) इत्ये

कमरः । "सप्तपर्णो ब्रह्मज्ञे ब्रह्मज्ञातृवाचलक्ष्मिन् । दी-

पनः श्वसगुल्फपन्नः क्षिप्रोऽप्यस्तुरः स्रुतः" भावः

तद्गुणाः सप्ताः । २ सप्तालुलतायां स्त्री रत्नमा० ङीप् ।

"द्राक्षादाडिमखजू रष्टदिताय" सयकंरम् । बाबाचूर्णं

समध्वाय्यं सप्तपर्णसदाहृतम्" गच्छेत् ७० उक्ते १५०

उभेदे न० ।

सप्तपाताल न० समाहारहिगुः पातादि । "स्वतन्त्रं वितल

श्रुतं नितलञ्च गमभित्तम् । महातलञ्च सुतकं प्रतालं

सप्त कीर्तितम्" इत्युक्तेषु सप्तसु भूमेरधःस्थलकेषु ।

सप्तप्रकृतिविकृति स्त्री ७०० सप्तसंख्याताः प्रकृतिविकृतयः ।

सांख्यविज्ञे महदहङ्कारमहितसृष्ट्यायुधभूतहेतुशब्दादि-

तन्मात्रात्मके पदार्थसप्तके "महदाद्याः प्रकृतिविकृतयः

सप्त" इति सांख्यकारिका । मोडगकपदार्थहेतुत्वात् प्रक-

तित्वम् प्रकृतिकार्यत्वाच्च विकृतित्वमः साम् ।

सप्तभद्र पु० सप्तसु स्थानेषु भद्रमस्य । शिरीषहले गच्छेत् ७० ।

सप्तम लि० सप्तानां पूरणः सट् । येन सप्तसंख्या पूर्यते तस्मि-

न्नर्थे स्त्रियां ङीप् । सा च चन्द्रस्य सप्तमकलायाः शु-

भट्टविदुषायां तिथौ च तिथिशब्दे २२६१ पु० दृश्यम् ।

सप्तरक्त पु० सप्त रक्तानि प्रयत्नान्यस्य । "पाणिपाटनके रक्ते

नेमान्तरमस्यानि च । तालुकाधरजिह्वा च प्रगच्छा सप्त-

रक्तता" इत्युक्तस्थानेषु रक्ततावति जने ।

सप्तर्षि पु० ७०० । सप्त ऋषयः संज्ञात्वात् कर्म० । "मरीचि-

रतिः पुलहः पुलस्त्यः क्रतरजिताः । कशिरा च महा-

भाग । सप्तैते ब्रह्मणः पुत्राः" इत्युक्तेषु सप्तसु ऋषिषु ।

मन्वन्तरभेदे तेषां नामभेदा ऋषिशब्दे सप्ता १४११ पु०

दृश्यम् ।

सप्तर्षिमण्डल लि० ६०० । आकाशे नित्यं भ्रुवनक्षत्रपरि-

भ्रमके नक्षत्रसप्तकात्मके नक्षत्रमण्डलभेदे "सप्तर्षिमण्डलं

तस्माद्दृश्यते सर्वकोपरीति" पुराणम् । तन्नारादि

ऋषिशब्दे १४१२ पु० दृश्यम् ।

सप्तला स्त्री सप्तधा जाति ला-ङ । १ नक्षत्राविकारायाम् अमरः

२ चर्मकपायां शुष्कायां ४ पाटलायाश्च भेदि० ।

सप्तशती स्त्री सप्तानां शतानां समाहारः । आकण्डे यपुरा-

णान्तर्गतसप्तशतपन्नसुसुतायश्च देवीमाहात्म्यशेषके लयो-

दशाध्यायात्मके पन्थभेदे तन्मन्त्रविभागः सण्डीयन्त्रे

२८१५ पु० दृश्यः । "मध्ये सप्तशती जपेदिति"

तत्र दर्शितशक्यम् ।

सप्तशलाक पु० सप्त शलाकाकारा रेखा वल्ल । ज्योतिषोक्ते

विवाहादौ वल्लं टोपसूचके सप्तशलाकाकारितचक्रभेदे

चक्रयन्त्रे २८२१ पु० दृश्यम् । उपयमशब्दे १२६१ पु० दृश्यम् ।

सप्तशिरा स्त्री सप्त शिरा अस्याः । ताम्बूलशुभां राजनिम

सप्तसप्ति पु० सप्त सप्तयोऽद्या यस्य । [सुखे] हेमच० २००

उभे च । सप्ताद्यादयोऽप्यत्र ।

सप्तसागर पु० ७०० । सप्तसंख्याताः सागराः । "नवनीत-

सुरासर्पिर्देविदुग्धजलान्नका" इत्युक्तेषु सप्तसु सागरेषु

सप्त हतादिकल्पिताः सागरा इव देयपदार्थावल्ल कप् ।

मत्स्यपुराणोक्ते स्नानमप्याते महादानभेदे मत्स्यपु०

२८६३ तद्विधानं दृश्यम् ।

सप्तांशु पु० सप्त अंशोच्चावायस्य । सप्तजिह्वयन्त्रे "काशीक-

राको चेत्पाद्युक्तसप्तज्वालायुते वज्रो । [पृष्ठे अटा० ।

सप्तांशुपुङ्गव पु० सप्तभिरंशुभिः पुङ्गव इव अठत्वात् । शनि-

सप्तार्चिस् पु० सप्त अर्चीषि यस्य । [वज्रो] अमरः २ चित्तक-

उभे शयनियचे हेमच० । ४ क्रूरनेत्रे लि० भेदि० ।

सप्ताश्व पु० सप्त अश्वा अश्व । [सुखे] २०० उभे अमरः ।

सप्ताश्ववाहन पु० सप्त अश्वाः वाहनान्यस्य । [सुखे] २००

उभे च "शुचिः सप्ताश्ववाहनः" सुख्यं जवः ।

सप्ति पु० सप्त-ति । अन्ते अमरः ।

सप्तर पु० स्त्री० सप्त-सरन् पृथो० यस्य फः । (१० टी) मन्त्रे

स्त्रीत्वे ङीप् । "लक्ष्मिनी चतुश्चक्रोविघ्नकुलोद्भाषः

अस्य तालव्यादितैलन्ये ।